

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan Natuurwaarden

Zuidwendigeweg 3 te Oosterwolde

Rapportnummer 10-0251

www.starobv.nl

Quickscan natuurwaarden

Zuidwendigeweg 3 te Oosterwolde

Maart 2011

Rapportnummer: P10-0251

In opdracht van: De heer T. van den Brink
p/a VanWestreenen BV
Anthonie Fokkerstraat 1a
3772 MP Barneveld

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	5
2	Plangebied	6
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	6
2.2	Voorgenomen plannen	7
3	Methode	8
4	Natuurwaarden	10
4.1	Beschermde gebieden	10
4.2	Beschermde soorten	11
4.2.1	Flora	11
4.2.2	Vlinders en libellen	11
4.2.3	Mieren en kevers	12
4.2.4	Vissen	12
4.2.5	Reptielen en amfibieën	12
4.2.6	Vogels	13
4.2.7	Zoogdieren	14
4.2.8	Zorgplicht	16
5	Conclusies	17
	Geraadpleegde bronnen	18
	Bijlage 1 Wet- en regelgeving	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens een functieverandering voor locatie Zuidwendigeweg 3 te Oosterwolde te realiseren. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging/-herziening noodzakelijk. In verband met de ruimtelijke procedures en daarvoor noodzakelijk onderzoeken dient onderzocht te worden welke natuurwaarden actueel in het gebied aanwezig zijn. Dit om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving gehandeld zal worden.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming is hierbij de Flora- en faunawet van belang, gebiedsbescherming is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Deze rapportage beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van soorten die zijn opgenomen op de lijsten van beschermde flora en fauna in het kader van de Flora- en faunawet en Natura 2000-lijsten. Ook wordt bepaald op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Op basis daarvan kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden, om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of de voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte methode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op de aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. Daarnaast wordt ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied ligt aan de Zuidwendigeweg 3 in het buurtschap Trutjeshoek nabij Oosterwolde. In figuur 1 is de ligging van het plangebied te zien. In figuur 2 is de begrenzing van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Ligging van het plangebied

Figuur 2. De grove begrenzing van het plangebied (rood)

In het plangebied staat een woonhuis met enkele bijgebouwen. De bijgebouwen bestaan uit een carport met schuur, een oude kleine stal, een kapschuur en een grote stal. Deze grote stal wordt gebruikt als caravanstalling. De kapschuur wordt gebruikt voor opslag van materialen en de oude kleine stal is niet meer in gebruik. Aan de westzijde van het plangebied is een siertuin aanwezig en een geitenweitje. Aan de zuidkant wordt het plangebied begrenst door een sloot.

Foto 1. Omgeving plangebied

Foto 2. Stal

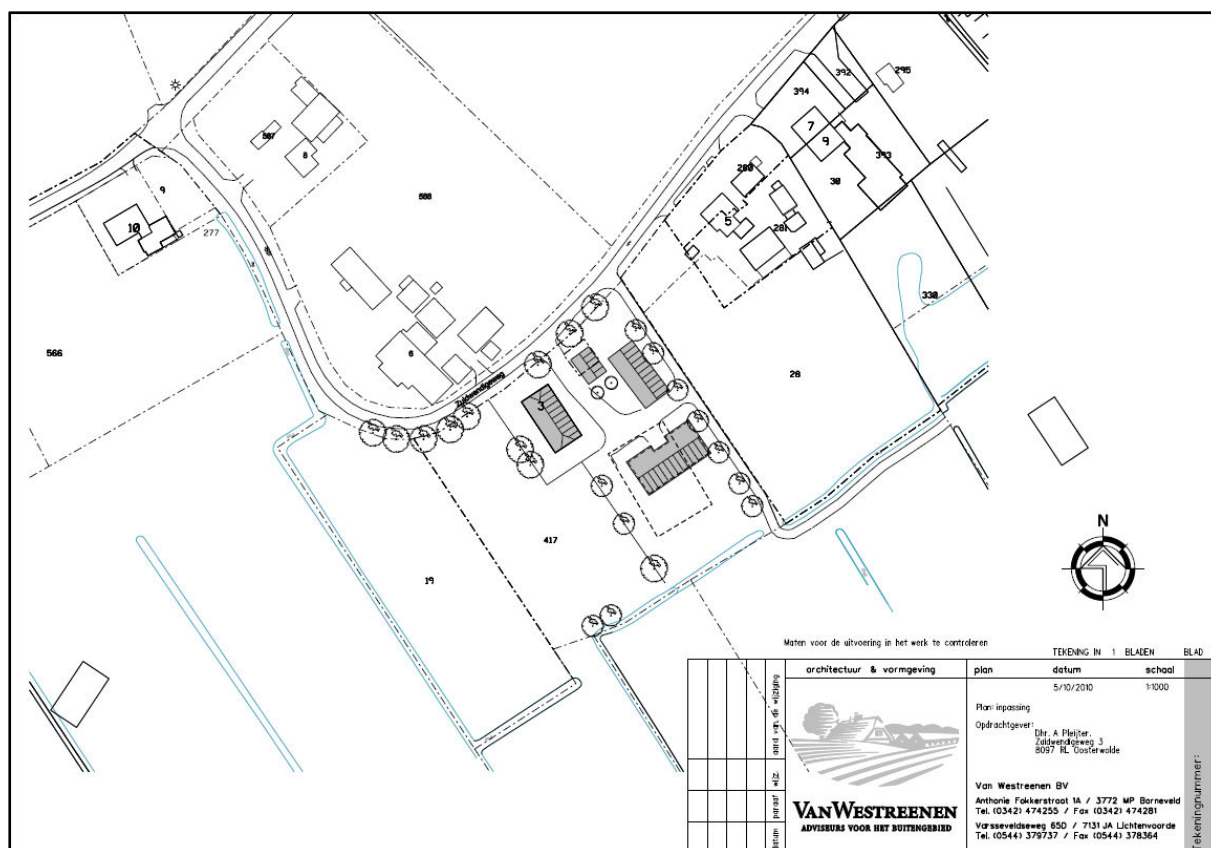
Foto 3. Stal

Foto 4. Kapschuur

2.2 Voorgenomen plannen

Alle bebouwing, met uitzondering van de woning en de carport, zal worden gesloopt. Op de nieuw ontstane bouwlocatie zal een twee-onder-één-kapwoning gebouwd worden (figuur 3).

Figuur 3. Inrichtingsschets plangebied

3 Methode

Als eerste heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van de websites Waarneming.nl en Telmee.nl en diverse verspreidingsatlassen. Onder andere gegevens over vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders en libellen zijn uit dergelijke atlassen afkomstig.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de EHS in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Vervolgens heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle in het plangebied aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van hollen, uitwerpselen, prooi-resten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 24 maart 2011 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: zonnig en circa 12 graden Celsius.

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Ecologische Hoofdstructuur

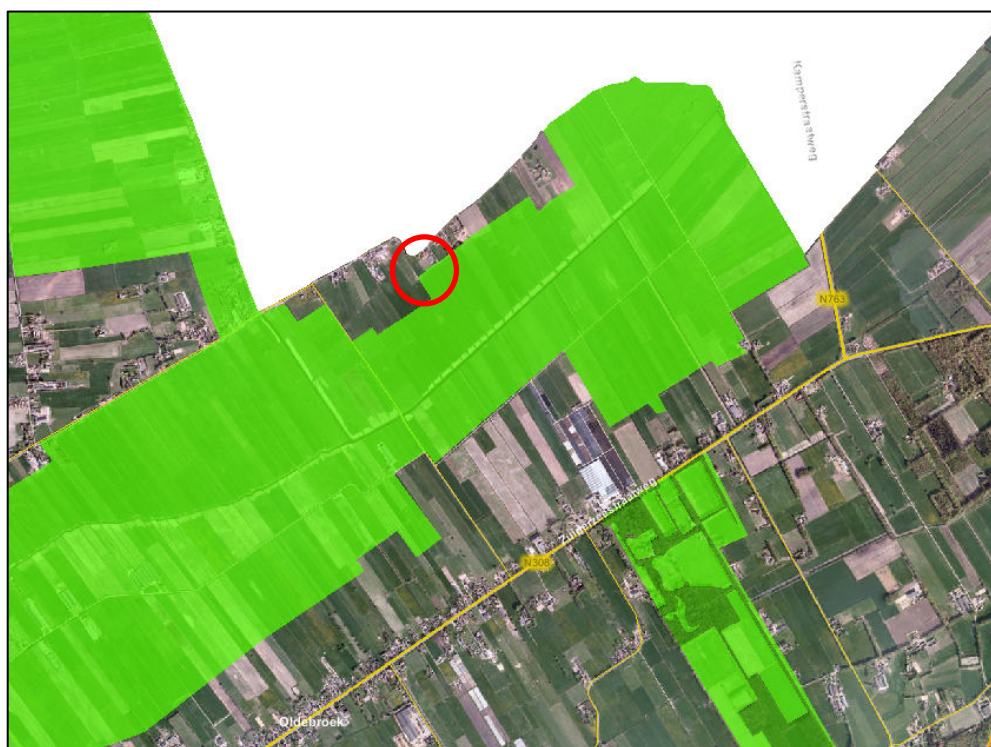
Zoals blijkt uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van EL&I, maakt het plangebied geen deel uit van EHS-gebied. Dit blijkt ook uit de provinciale uitwerking van de EHS. Het plangebied grenst aan de EHS. Dit gebied is het aangewezen als EHS-verweving. Kort omschreven betekent dit dat bij een bestemmingswijziging altijd natuurverbetering plaats moet vinden.

De EHS-verweving waar het plangebied tegenaan ligt valt onder het gebied "Randmeerkust" en ecologische verbingszone (EVZ) 19. Dit houdt in dat er gestreefd wordt naar o.a. natte schraalgraslanden, kwelafhankelijke vegetatie en weidevogelgebied.

Nationale Landschappen

Het plangebied valt binnen de begrenzing van het Nationale Landschap Veluwe. Er zijn geen extra wettelijke voorwaarden voor de Nationale Landschappen. Wel geldt binnen de grenzen van een Nationaal Landschap een extra kwaliteitsbeleid.

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk, zolang de kernkwaliteiten worden behouden of verstrekt (ja-mits principe). Verder kunnen er nieuwe woningen voor de eigen bevolkingsgroei worden gebouwd ('migratiesaldo 0') en er is ruimte voor lokale en regionale bedrijvigheid. Grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zijn niet mogelijk omdat deze niet verenigbaar zijn met de kernkwaliteiten. Denk bijvoorbeeld aan een grote vinex-locatie.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood) t.o.v. de EHS.

Natura 2000-gebied

Uit de kaarten van de gebiedendatabase op de website van het ministerie van EL&I en de provincie Gelderland blijkt dat het plangebied niet in de buurt van een Natura 2000-gebied, Wetlands of Beschermd- of Staatsnatuurmonumenten ligt. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op ruim drie kilometer oostelijk en is de Veluwe.

Mogelijke effecten

Herinrichting van het plangebied vindt niet plaats in de EHS. Netto zal er geen extra bebouwing tegen de EHS ontstaan en er zal geen extra druk op het gebied komen. Hierdoor heeft herinrichting van het plangebied geen negatief effect op de EHS.

Conclusie

Herinrichting van het plangebied heeft negatief effect op de EHS.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn.

4.2.1 Flora

Het plangebied betreft veelal verhard terrein. Daarnaast zijn een geitenwei en een siertuin aanwezig. Het veldonderzoek heeft buiten de geschikte periode plaatsgevonden en geeft daarom alleen de verwachtingswaarde op basis van de aangetroffen biotopen. Het ontbreekt in het plangebied aan geschikte biotopen voor bijzondere of beschermde vaatplanten, deze soorten worden daarom niet verwacht.

Conclusie

Op basis van de aanwezige biotopen worden in het plangebied geen beschermde of bijzondere planten verwacht.

4.2.2 Vlinders en libellen

Uit De dagvlinders van Nederland (2006) blijkt dat in de buurt van het plangebied het heideblauwtje (FFlijst 3) voorkomt. Het heideblauwtje leeft in zowel droge als natte heidevelden. Deze biotopen ontbreken in (de directe omgeving van) het plangebied. Het plangebied is derhalve niet geschikt voor het voorkomen van het heideblauwtje.

Beschermd dagvlinders vinden voortplantingsbiotoop op specifieke waard- en nectarplanten, die in het plangebied niet aanwezig zijn. Uit het veldbezoek is gebleken dat er in het plangebied geen geschikte biotopen aanwezig zijn voor het voorkomen van beschermde soorten dagvlinders. Het is wel mogelijk

dat enkele algemeen voorkomende, niet beschermde, soorten dagvlinders in het plangebied voorkomen.

De Nederlandse libellen (2002) maakt geen melding van beschermde libelsoorten in de buurt van het plangebied. Door het ontbreken van oppervlaktewater in het plangebied zijn geen voortplantingsmogelijkheden voor libellen aanwezig. Het is wel mogelijk dat enkele algemeen voorkomende, niet beschermde, soorten libellen in het plangebied voorkomen.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten dagvlinders of libellen voor in het onderzoeksgebied.

4.2.3 *Mieren en kevers*

Beschermde soorten mieren zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (naald)bossen. Bevindingen van het veldbezoek tonen aan dat er geen bos aanwezig is.

Beschermde kevers leven in wateren met spaarzame vegetatie, een minimale waterdiepte van 50 cm en maximaal matig voedselrijk water. Uit het veldbezoek blijkt dat dergelijke biotopen in het plangebied niet aanwezig zijn. Het voorkomen van beschermde soorten mieren en kevers is dan ook zeer onwaarschijnlijk.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten mieren en kevers voor in het onderzoeksgebied.

4.2.4 *Vissen*

Door het ontbreken van oppervlaktewater in het onderzoeksgebied, is het gebied ongeschikt voor het voorkomen van (beschermde soorten) vissen. Bemonstering in het slootje aan de zuidzijde net buiten het plangebied tonen aan dat de driedoornige stekelbaars voorkomt (niet beschermd).

Conclusie

De driedoornige stekelbaars komt voor in het slootje net buiten het plangebied. Beschermde soorten vissen komen niet voor in het onderzoeksgebied.

4.2.5 *Reptielen en amfibieën*

Volgens de RAVON Atlas van de amfibieën en reptielen van Nederland (2009) en het waarnemingenoverzicht van 2009 (Van Delft et al., 2010) zijn binnen enkele kilometers afstand van de onderzoekslocatie de volgende amfibiesoorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, bruine

kikker en bastaardkikker (alle FFlijst 1). Tevens komt de reptielsoort ringslang (FFlijst 3) voor in de buurt van het plangebied.

Uit het veldbezoek blijkt dat het plangebied geschikt is als landbiotoop voor de amfibiesoorten bruine kikker en gewone pad. Door het ontbreken van oppervlaktewater, is in het plangebied geen voortplantingsbiotoop aanwezig voor deze amfibiesoorten. Ook is het plangebied door het ontbreken van oppervlaktewater ongeschikt als leefgebied voor de bastaardkikker en de kleine watersalamander.

Het slootje net buiten het plangebied is wel geschikt als voortplantingswater voor de bruine kikker en gewone pad. Dit slootje is matig geschikt voor de bastaardkikker en kleine watersalamander, maar kan gebruikt worden als verbindingroute.

Doordat het plangebied bijna geheel verhard terrein betreft, is in het plangebied geen geschikt biotoop aanwezig voor de ringslang.

Effectbeoordeling

Mogelijk wordt het plangebied door gewone pad en bruine kikker (beide FFlijst 1) benut als landbiotoop. Door herinrichting vindt vernietiging van het leefgebied plaats. In de omgeving van het plangebied is genoeg alternatief landbiotoop voor de amfibiesoorten aanwezig. Daarnaast wordt door de aanleg van groen in de vorm van een siertuin bij de nieuwe twee-onder-één-kapwoning nieuw leefgebied voor de amfibieën gecreëerd. De sloot blijft zover bekend onaangetast.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het is niet noodzakelijk mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de amfibiesoorten van FFlijst 1.

Conclusie

Mogelijk komen gewone pad en bruine kikker (beide FFlijst 1) voor in het plangebied. Voor overige soorten amfibieën is het plangebied niet geschikt als leefgebied. Ook voor de in de buurt van het plangebied aanwezige ringslang is het plangebied niet geschikt als leefgebied. Beschermde reptielsoorten komen daarom in het plangebied niet voor. Mitigeren of compenseren is niet noodzakelijk.

4.2.6 *Vogels*

Uit het veldbezoek blijkt dat het plangebied voor een aantal vogelsoorten geschikt is als leefgebied. Voor weidevogels is het agrarisch gebied rondom het plangebied uitermate geschikt. In deze weilanden rondom het plangebied zijn tijdens veldbezoek grutto en tureluur (beide Rode Lijst), kievit en scholekster waargenomen. Ook wordt melding gemaakt van de steenuil (jaarrond beschermd vogelnest). Deze soort maakt gebruik van het plangebied als leefgebied, maar heeft geen nest in het plangebied. Ook zijn geen sporen van een vaste rust- of verblijfplaats aangetroffen. De weilanden

om het plangebied heen zijn zeer geschikt als foerageergebied voor de steenuil en in de omgeving staan gebouwen die geschikt zijn als nestlocatie. Het plangebied maakt deel uit van de vaste rust en verblijfplaats van de huismus. In één van de te slopen schuren zijn nesten gevonden van de huismus.

Effectbeoordeling

Herinrichting van het plangebied zal geen negatief effect hebben op de in de buurt voorkomende steenuil. Er zal geen vaste rust- of verblijfplaats verdwijnen. De weilanden blijven onaangetast.

Voor de huismus geldt dat een aantal nestlocaties verdwijnen. Het plangebied zal na herinrichting nog even geschikt zijn als foerageergebied.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor de huismus geldt dat het nest van deze soort jaarrond beschermd is. In of tegen de bestaande woning of carport dient een mussenvide geplaatst te worden van minimaal tien nestlocaties. Zo'n dergelijke mussenvide kan ook extra bij de nieuw te bouwen woningen geplaatst worden.

Voor de andere vogelsoorten geldt dat, indien exemplaren aan het broeden zijn, versturende werkzaamheden, zoals verwijdering van bomen, struiken en het bouwrijp maken van gronden, niet kunnen plaatsvinden zonder deze dieren te verstoren. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Door werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren wordt voorkomen dat er negatieve effecten zullen optreden ten aanzien van vogels.

Conclusie

Het onderzoeksgebied is geschikt als broedgelegenheid en tevens als foerageergebied voor verschillende cultuurvolgende vogelsoorten (FFlijst vogels).

De huismus (jaarrond beschermd vogelnest) broedt onder andere in een te slopen schuur. Hiermee gaan een aantal huismussennesten verloren. Om overtreding van de flora- en faunawet te voorkomen dient gecompenseerd te worden. Dit dient te worden gedaan door mussenvides van ten minste tien nestlocaties op te hangen tegen de bestaande woning of carport. Tevens kan tegen de nieuw te bouwen woningen deze vides geplaatst worden.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen en Korsten en Regelink (2010) blijkt dat de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, franjestaart, baardvleermuis en watervleermuis (FFlijst 3) voorkomen in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen gevonden van vleermuizen. Voor vleermuizen is het gehele onderzoeksgebied geschikt als foerageergebied.

In het plangebied staan geen bomen met holtes waar vleermuizen een vaste rust- of verblijfplaats in kunnen hebben. De te slopen gebouwen zijn ongeschikt voor vleermuizen. De kleine stal heeft geen spouw. De kapschuur bestaat uit één laag hout en heeft geen geschikte sporen of spanten. De grote schuur heeft wel een spouw, maar is aan de bovenzijde in contact met de buitenlucht en het microklimaat is hierdoor ongeschikt. Tevens is het dak niet geschikt omdat deze uit golfplaten bestaat.

Steenmarter

De steenmarter rukt op in Nederland. Er zijn nog geen meldingen dat de steenmarter in de directe omgeving van het plangebied voorkomt. In het plangebied zijn geen sporen van steenmarter aangetroffen. De aanwezigheid van een vaste rust- of verblijfplaats van steenmarter op de onderzoekslocatie is niet aannemelijk.

Overige zoogdieren

Uit het veldbezoek blijkt dat het onderzoeksgebied voor een aantal grondgebonden zoogdieren geschikt is als leefgebied. Mogelijk benutten mol, egel, konijn en diverse muizensoorten (alle FFlijst 1) het gebied als (onderdeel van hun) leefgebied.

Effectbeoordeling

Mogelijk benut een aantal grondgebonden zoogdieren (FFlijst 1) het plangebied als (onderdeel van hun) leefgebied. Bij herinrichting van het plangebied vindt vernietiging van dit leefgebied plaats.

Met betrekking tot vleermuizen (FFlijst 3) geldt dat er naar verwachting geen effecten optreden ten aanzien van aanwezig foerageergebied. De omgeving biedt vleermuizen voldoende mogelijkheden tot foerageren en in de toekomst is het onderzoeksgebied eveneens geschikt als foerageergebied. Eventuele effecten door tijdelijke verstoring tijdens bouwwerkzaamheden zijn te verwaarlozen.

De gebouwen zijn ongeschikt om als vleermuisverblijfplaats te dienen. Vaste verblijfplaatsen zijn in het plangebied niet aanwezig.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFlijst 1.

Wat betreft vleermuizen (FFlijst 3) geldt dat het functioneren van het gebied als foerageergebied niet wordt geschaad.

Conclusie

Het onderzoeksgebied is voor een aantal grondgebonden zoogdieren van FFlijst 1 geschikt als (onderdeel van hun) leefgebied. Het is niet aannemelijk dat steenmarter in het plangebied een vaste rust- of verblijfplaats heeft. Voor vleermuizen (FFlijst 3) is het plangebied geschikt als foerageergebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig in het plangebied.

4.2.8 *Zorgplicht*

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht (ex artikel 2) opgenomen: een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

5 Conclusies

Beschermde gebieden

Het plangebied grenst niet aan een Natura 2000-gebied, Wetlands of Beschermde- of Staatsnatuurmonumenten. Wel grenst het plangebied aan de EHS. Herinrichting van het plangebied zal echter geen effect hebben op beschermde gebieden.

Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende beschermde soorten voor die vermeld staan op de lijsten van de Flora- en faunawet.

Soorten van FFlijst 1

Mogelijk wordt het plangebied gebruikt door enkele soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën die zijn opgenomen op FFlijst 1. Voor deze soorten geldt een vrijstelling: bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen is het voor deze soorten niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen.

Soorten van FFlijst 2/3

Mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende vleermuizen staan vermeld op FFlijst 3 en zijn strikt beschermd. Ten aanzien van foerageergebied geldt dat hieraan geen negatieve effecten optreden. Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig.

Soorten van FFlijst vogels

In één van de gebouwen broedt de huismus (jaarrond beschermde vogelsoort). Bij de sloop van gebouwen zal nestgelegenheid verdwijnen. Deze nestlocaties dienen gecompenseerd worden door tegen de bestaande woning of carport een mussenvide op te hangen van ten minste tien nestlocaties. Ook kunnen tegen de nieuwbouw kasten gehangen worden.

De overig voorkomende vogelsoorten staan vermeld op FFlijst vogels en zijn strikt beschermd. Indien de werkzaamheden echter worden uitgevoerd op de wijze, zoals is beschreven in paragraaf 4.2.6, zullen geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Concluderend kan gesteld worden dat:

- de herinrichting van het gebied geen effect zal hebben op beschermde gebieden;
- tegen de bestaande woning of carport dient een mussenvide geplaatst te worden van ten minste tien nestlocaties.
- de aanbevelingen voor vogels, zoals beschreven in paragraaf 4.2.6, in acht genomen dienen te worden;
- de werkzaamheden voor de overige soortgroepen in het plangebied geen overtreding van de natuurwetgeving tot gevolg hebben;
- altijd rekening moet worden gehouden met de zorgplicht.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Creemers R. et al., De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9, RAVON, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2009.
- Delft, Van J.J.C.W. et al. Waarnemingenoverzicht 2009, RAVON 38, jaargang 12, nummer 4, Stichting RAVON, Nijmegen, 2010.
- Dijkstra K, D, B. et al., De Nederlandse libellen, Nederlandse Fauna 4, Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2002.
- Bos F. et al., De dagvlinders van Nederland, Nederlandse Fauna 7, De Vlinderstichting, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2006.
- Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Limpens, H. et al., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Brochure: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten, 22 februari 2005.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, Den Haag 26 augustus 2009.

Internet

- www.gelderland.nl
- Beschermde gebieden: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>, geraadpleegd op 10 maart 2011.
- www.nationalelandschappen.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.ravon.nl
- www.vlinderstichting.nl
- www.waarneming.nl
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Flora- en faunawet (bron: Rijksoverheid 2011)

De Flora- en Faunawet beschermt soorten, niet individuele planten of dieren, om te voorkomen dat het voortbestaan van de soort in gevaar komt. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit.

Doelstelling van de Flora- en Faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is het Nee, tenzij. Dit betekent dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Heel vaak gaan activiteiten en de bescherming van soorten prima samen. Soms is het optreden van schade aan beschermde dieren en planten echter onvermijdelijk. In die situaties is het nodig om vooraf te bekijken of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

In de Flora- en Faunawet geldt een verbod op activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten. De wet spreekt niet van (ruimtelijke) plannen. Op basis van de onderzoeksplicht (Wro) en de plicht tot het vaststellen van een uitvoerbaar plan dient bij het maken van bestemmingsplannen beoordeeld te worden of er belemmeringen aanwezig zijn voor verlening van een eventuele ontheffing voor de activiteiten in het plan.

In 2005 is met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten het beschermingsregime versoepeld. Met deze aangepaste regelgeving is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is in veel gevallen een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en Faunawet van toepassing. Bij de vrijstellingsregeling zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de ingrijpendheid van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling:

- voor de soorten van FFlijst 1 is geen ontheffing nodig;
- voor de soorten van FFlijst 2 geldt dat moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is zijn ook de soorten uit FFlijst 2 ontheffingsplichtig;
- voor soorten van FFlijst 3 moet altijd ontheffing worden aangevraagd. Behalve voor beschermde soorten, geldt deze indeling ook voor hun vaste rust- en verblijfplaatsen.

De zorgplicht uit artikel 2 blijft echter altijd van toepassing op alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving.

Door een wijziging in de wetgeving in 2009 is het voor soorten van de Habitatrichtlijn (bijvoorbeeld vleermuizen en rugstreeppad) en voor vogels niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor ruimtelijke inrichting of ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor vogels dat een ontheffing in het kader van “dwingende reden groot openbaar belang” eveneens niet meer mogelijk is.

Natuurbeschermingswet 1998 (bron: Rijksoverheid 2011)

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor het natuurmonument. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

In 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet (Nb) 1998 in werking getreden. Daarmee voldoet Nederland aan de eisen van de Europese natuurwetgeving. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura-2000 gebieden. Hieronder vallen de speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoringseffect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de Habitattoets. De habitattoets is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- oriëntatiefase (en vooroverleg);
- verslechterings- en verstoringstoets;
- passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring vanwege de Natuurbeschermingswet nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- of deze kans reëel is en
- of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid 2011)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de nieuwe Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen door in gemeentelijke bestemmingsplannen.